

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

*ijtimoiy-igʻtisodiy, innovatsion texnik,
fan va taʼlimga oid ilmiy-amaliy jurnal*

2026-YIL

SENTYABR / 9-SON, II-QISM

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.us/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

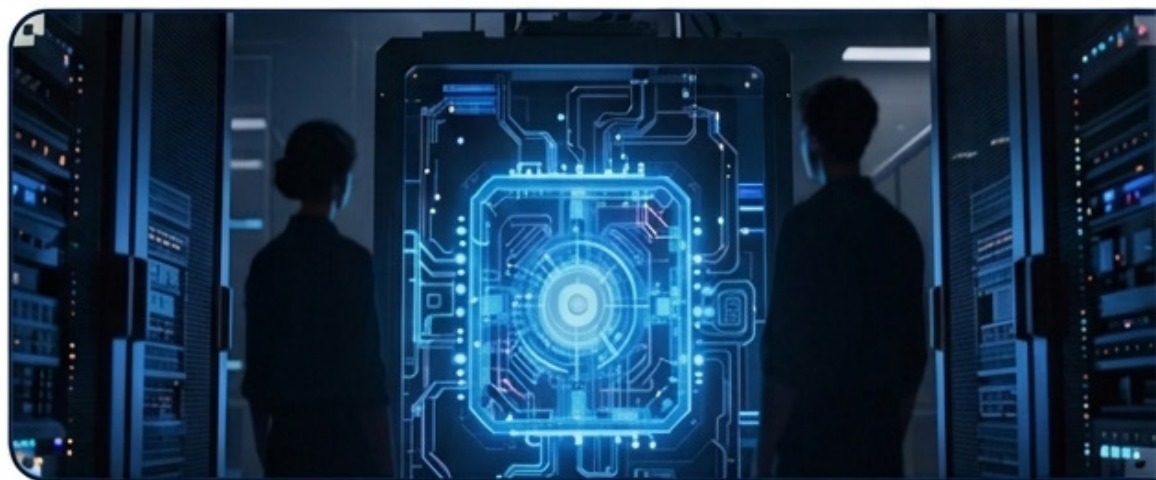
08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google
Scholar

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

OpenAIRE

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
ИМЕНИ Ф.Р. РЕКАНОВА
ФИЗИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИЕ НАУКИ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, sentyabr.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKINI ERTA ANIQLASH TIZIMINI SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	9
Kobilova Ozoda Abdishukur qizi	
BUYUK BRITANIYA STARTAP EKOTIZIMINI BOSHQARISH MODEL VA O'ZBEKISTON UCHUN SABOQLAR.....	15
Sodiqov Elmurod Shomurod o'g'li	
ФИНАНСОВЫЕ ОГРАНИЧЕНИЯ АГРОБИЗНЕСА, РЕФОРМА ИНСТИТУТА НЕПЛАТЁЖЕСПОСОБНОСТИ И ГЕОГРАФИЯ СЕЛЬСКОЙ БЕДНОСТИ: УЗБЕКИСТАН, 2015–2025 ГОДЫ.....	21
Адилов Шерзот Шамильевич	
AHOLI DAROMADLARI VA ISTE'MOL XARAJATLARINI TADQIQ ETISHNING ZAMONAVIY EKONOMETRIK YONDASHUVLARI	30
Farmonov Dilshod Po'latovich	
SUN'IY INTELLEKT TRANSFORMATSIYASI SHAROITIDA INSON KAPITALIGA QO'YILADIGAN KOMPETENSIYAVIY TALABLARNING O'ZGARISHI: XALQARO TENDENSIYALAR VA O'ZBEKISTON UCHUN USTUVOR YO'NALISHLAR	36
Durdona Davletova	
KICHIK BIZNES SOHASIDA INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISH VA MEHNAT MUNOSABATLARINI TARTIBGA SOLISH OMILLARI, USULLARI HAMDA FUNKSIYALARI	56
Ulug'muradova Nodira Berdimuradovna	
O'ZBEKISTONDA YAKKA TARTIBDAGI TADBIRKORLARNI SOLIQQA TORTISHNING AMALDAGI MEKANIZMI.....	61
Erxanov Muxammadjon Absayitovich	
BOSHQARUV TIZIMIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY MEKANIZMLARI.....	68
Safarov Shohboz Vahob o'g'li	
EVALUATION OF THE PHYTOREMEDIATION POTENTIAL OF AZOLLA CAROLINIANA FOR THE REMOVAL OF TOXIC METALS FROM INDUSTRIAL EFFLUENTS	72
Azimov Shavkat Shuxratovich	
STABLE CEMENT COMPOSITES BASED ON WASTE TIRE RUBBER AND FLY ASH	78
Daminov Oybek, Egamberdiyev Elmurod, Xoliqulov Odiljon	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQARILGAN MAHSULOTLARNING EKSPORT SALOHİYATINI BAHOLASH.....	85
Xikmatullayeva Nargiza Jamoliddin qizi	
CO-LOCATED SMALL MODULAR REACTORS AS AN ALTERNATE AC POWER SOURCE FOR LARGE NUCLEAR UNITS UNDER REGIONAL GRID CASCADING CONDITIONS: A DESIGN-BASIS ASSESSMENT FOR UZBEKISTAN	90
Turaeva Dilnavoz	
YO'LOVCHI TASHISH TRANSPORTINI BARQAROR IQTISODIYOTGA ULUSHINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH USULLARI.....	96
Dilshod Karimboyev	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И АКТУАЛЬНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕМЕНТОВ НАЦИОНАЛЬНОЙ МОДЫ НА ТУРИСТИЧЕСКОМ РЫНКЕ УЗБЕКИСТАНА	102
Юсупова Мохинур Фарход кизи	
АДАПТИВНОЕ РАЗВИТИЕ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ КАК ФАКТОР КАЧЕСТВЕННОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ ЭНЕРГОПЕРЕХОДА.....	110
Аллаева Гульчехра Жалгасовна	

ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ИНСТРУМЕНТОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ПОВЕДЕНИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ	121
Икрамова Нодира Бурхон кизи	
XONDIZA KONI POLIMETALL RUDALARINING MINERALOGIK VA TEXNOLOGIK XUSUSIYATLARINI TADQIQ ETISH.....	128
Abdisoatov Sardor, Axmatov Sobir, Eshnazarov Mustafo	
MALAKALI MUTAXASSISLAR TAYYORLASHDA TA'LIM-INNOVATSION RIVOJLANISHNING MOHIYATI VA UNING NAZARIY ASOSLARI	133
Temirova Shalola Erkinovna	
BENZIN TARKIBIDAGI KISLOROD MIQDORINI ANIQLASH: TAHLIL USULLARI VA ULARNING AMALIY AHAMIYATI	138
To'xtayev Nozim Nazir o'g'li	
EKSTRAKSIYA JARAYONI PARAMETRLARINING ERITUVCHILARNING EKSTRAKSION QOBILIYATIGA BOG'LIQLIGI	142
G'aybullayev Saidjon Abdusalimovich	
THE ROLE OF CHATBOTS IN EDUCATION AND THEIR APPLICATION	150
Hamroyev Bobirjon Bahritdinovich	
KICHIK BIZNES VA UNING MILLIY IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANISHIDAGI O'RNI.....	156
Xolmirzayev Abdulxamid Xapizovich	
KO'P QATLAMLI SFERIK QOBIQNING QOVUSHQOQ-ELASTIK MUHITDAGI XOS (ERKIN) TEBRANISHLARI	161
Jalolov Farruh Baxshulloyevich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI ELEKTR ENERGETIKA TIZIMIGA INTEGRATSIYALASH VA ELEKTR TA'MINOTI BARQARORLIGINI OSHIRISH	168
Jafarov Sobir Talab o'g'li	
SENTINEL-1 PSINSAR TEXNOLOGIYASI ASOSIDA QALMOQQIR OCHIQ KARYERI BORTLARINING DEFORMATSIYASINI SUN'IY YO'LDOSH ORQALI MONITORING QILISH	173
Usmonov Firdavs Ro'zimurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT XARIDLARINI TASHKIL ETISHNING AMALDAGI MEKANIZMI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	181
Kurbonbekov Sardorbek Ravshanovich	
АНАЛИЗ ДИНАМИКИ, СТРУКТУРЫ И ТЕНДЕНЦИЙ РАЗВИТИЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА.....	190
Умаров Улугбек Унарович	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA IJTIMOY FAROVONLIK VA YASHASH SHAROITLARINI BAHOLASHNING KOMPLEKS YONDASHUVI	197
Jamolov Mirzabek Mirjalil o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	202
Shokirov Shoxruxmirzo Baxtiyorjon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA AKSIZ SOLIG'I STAVKALARINING BIR XILDA OSHIRILISHINING FISKAL, ISTE'MOL VA TAQSIMLANISHGA TA'SIRI.....	208
Musurmonov Sherzod Yusupovich	
DEVELOPING A CONCEPTUAL MODEL OF A MARKETING MECHANISM FOR ATTRACTING APPLICANTS	217
Umarov Shuhrat Bahodir o'g'li	
ELEKTRON SAVDO XIZMATLARINING SOTSIAL-IQTISODIY MAZMUNI VA IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI	230
Ulugmurodov Farxod Faxriddinovich	
DISPERS SISTEMALARINING TURLARI VA ULARNINGYO'L BITUMLARINING XOSSALARIGA TA'SIRINI TADQIQ QILISH	235
Abdullayeva Shoxista Shuxratovna, Adizov Bobirjon Zamirovich	

ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ.....	240
Нуруллаева Гулнара Коптлеуовна	
DAVLAT TIBBIYOT TASHKILOTLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTLARNING AXBOROT IMKONIYATLARI (EKONOMETRIK MODELLAR ORQALI BAHOLASH)	245
Kuliboyev Azamat Shonazarovich	
MOLIVAVIY SAVODXONLIK VA AHOLINING TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA JALB ETILISHINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	253
Obilov Mirkomil Rashidovich	
IJTIMOIIY TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNING XORIJIY MODELLARI: QIYOSIY TAHLIL	260
Yerjanov Shohrux Kabil o'g'li	
DAVLAT SUBSIDİYALARINI BOSHQARISH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH VA XALQARO RAQAMLI INTEGRATSIYA ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	266
Hasanov To'liqin Axmatovich	
СПЕКТРОСКОПИЧЕСКИЕ ПРОЯВЛЕНИЯ ЭКСИТОННОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРИ САМОАГРЕГАЦИИ МОЛЕКУЛ РИБОФЛАВИНА	272
Г.К. Касимова	
QAZIB OLINAYOTGAN ENG YIRIK VA RUDA KONLARINING GEODINAMIK SHAROITLARINI TAHLIL QILISH.....	277
Qo'shshayev Uchqun Quvvatovich	
KO'P O'LCHAMLI BESSEL OPERATORLARIGA ASOSLANGAN LAPLAS-BESSEL DIFFERENSIAL OPERATORINING FORMAL O'Z-O'ZIGA QO'SHMALIGI VA BIR JINSLILIK XOSSALARI HAQIDA.....	282
Jo'rayev Shaxzod Shuhratjon o'g'li	
NUQTAVIY BOG'LANISHLAR VA BIRIKTIRILGAN MASSALARGA EGA VISKOELASTIK PLASTINA-QOBIQ TIZIMLARINING ERKIN TEBRANISHLARINI VARIATION-SPEKTRAL TAHLIL QILISH.....	287
Homidov Farhod Faxridinovich	
ELEKTROTEKNIK TIZIMLARINING METROLOGIK TA'MINOTINI RAQAMLI MONITORING VA INTELLEKTUAL DIAGNOSTIKA ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	297
Sanayeva Gulsun Baxtiyorovna	
MUHANDISLIK MASALALARINI YECHISHDA CAD VA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	302
Rustamov Erkin Tohirovich	
ENERGETIKA TIZIMLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING BARQAROR RIVOJLANISHDAGI ROLI.....	307
Xafizov Islom Ikramovich	
QANDLI DIABET KASALLIGINING POPULYATSIYADA TARQALISH ZANJIRI VA DINAMIK KO'RSATKICHLARINING MATEMATIK-STATISTIK TAHLILI	314
G'aniyev Qodirjon Qahramon o'g'li	
QURILISH SOHASIDAGI KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA INVESTITSİYALARNI JORIY ETISH MEXANIZMLARI	319
Yunusov Abduvoxid Abdukarimovich	
MEVA SHARBATLARINI INFRAQIZIL SPEKTROSKOPIYA (IR/FTIR) USULIDA TAHLIL QILISH VA XEMOMETRIK MODELLASH ORQALI SIFAT KO'RSATKICHLARINI BAHOLASH.....	326
Ibragimov Ulug'bek Muradilloevich	
TO'LDIRUVCHILI UCH QATLAMLI QOVUSHQOQ-ELASTIK PLASTINKALARDA TO'LQIN TARQALISHI VA DINAMIK JARAYONLARNING SONLI TAHLILI	333
Narzulloyev Muxammad Azamatovich	
СВЕРХБЫСТРОЕ УПРАВЛЕНИЕ НАМАГНИЧЕННОСТЬЮ В КОМБИНИРОВАННЫХ СТАТИЧЕСКОМ И ВЫСОКОЧАСТОТНОМ МАГНИТНЫХ ПОЛЯХ	339
Н.Н.Миржонова	

SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA AXBOROT TIZIMLARIDA MA'LUMOTLARNI QAYTA ISHLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	345
Aslonov Qodir Ziyodullayevich	
ОБОСНОВАНИЕ ГОРНОТЕХНИЧЕСКОГО ЭТАПА РЕКУЛЬТИВАЦИИ РУДНЫХ КАРЬЕРОВ	350
Турсунов Баходир Джунайдуллаевич	
DAVLAT XARIDLARI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	356
Kurbonbekov Sardorbek Ravshanovich	
LOGISTIKA XARAJATLARINI SHAKLLANTIRISH VA BOSHQARISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI...	365
Rashidov Uchqun Ro'zimurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ORGANIK MAHSULOTLAR EKSPORTINI RIVOJLANTIRISH VA XALQARO BOZORGA CHIQISH MASALALARI TAHLILI.....	369
Berdiyev Samariddin Raxmatovich	

O'ZBEKISTONDA ORGANIK MAHSULOTLAR EKSPORTINI RIVOJLANTIRISH VA XALQARO BOZORGACHIQISH MASALALARI TAHLILI

Berdiyev Samariddin Raxmatovich

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti tayanch doktranti

Annotatsiya. Maqolada jahon organik mahsulotlar bozorining rivojlanish tendensiyalari va O'zbekistonning ushbu bozordagi ishtiroki tahlil qilingan. Jahon organik oziq-ovqat bozori tez sur'atlarda o'sib bormoqda, biroq O'zbekistonning tabiiy-iqlim salohiyati bunda to'liq amalga oshirilmayapti: eksport asosan MDH va Xitoy bozorlariga qaratilgan bo'lib, Yevropa Ittifoqi, AQSH va Yaponiya kabi yuqori qiymatli bozorlardagi ulush mavjud salohiyatga nisbatan ancha past. Tadqiqotda quruq mevalar va organik paxta eksporti dinamikasi, sertifikatlash muammolari hamda Yevropa bozoriga kirish to'siqlari ko'rib chiqilgan. Yakunda sertifikatlash xarajatlarini davlat tomonidan qisman qoplash, guruh sertifikatlash (PGS) tizimini joriy etish va eksport bozorlarini diversifikatsiya qilish bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: organik mahsulotlar, eksport, xalqaro bozor, sertifikatlash, O'zbekiston, quruq mevalar, organik paxta, IFOAM, Yevropa Ittifoqi bozori.

Аннотация. В статье проанализированы тенденции развития мирового рынка органической продукции и участие Узбекистана на данном рынке. Мировой рынок органических продуктов питания демонстрирует высокие темпы роста, однако природно-климатический потенциал Узбекистана в этой сфере реализуется не в полной мере: экспорт преимущественно ориентирован на рынки стран СНГ и Китая, тогда как доля страны на высокодоходных рынках Европейского союза, США и Японии остаётся значительно ниже имеющегося потенциала. В исследовании рассмотрены динамика экспорта сухофруктов и органического хлопка, проблемы сертификации, а также барьеры выхода на европейский рынок. В заключение предложены рекомендации по частичному субсидированию государством расходов на сертификацию, внедрению системы групповой сертификации (PGS) и диверсификации экспортных рынков.

Ключевые слова: органическая продукция, экспорт, международный рынок, сертификация, Узбекистан, сухофрукты, органический хлопок, IFOAM, рынок Европейского союза.

Abstract. This article analyzes the development trends of the global organic products market and Uzbekistan's participation in this market. The global organic food market is experiencing rapid growth; however, Uzbekistan's natural and climatic potential in this sector remains underutilized. The country's exports are primarily directed toward the markets of the Commonwealth of Independent States (CIS) and China, while its share in high-value markets such as the European Union, the United States, and Japan remains significantly below its potential. The study examines export dynamics of dried fruits and organic cotton, certification challenges, and barriers to entering the European market. Finally, recommendations are proposed for partial government subsidies to cover certification costs, the introduction of a group certification system (PGS), and the diversification of export markets.

Keywords: organic products, exports, international market, certification, Uzbekistan, dried fruits, organic cotton, IFOAM, European Union market.

KIRISH

So'nggi o'n yillikda dunyo bo'ylab iste'molchilarning sog'lom ovqatlanish va ekologik barqaror ishlab chiqarishga bo'lgan talabi sezilarli darajada ortdi. Bu tendensiya jahon organik mahsulotlar bozorining barqaror o'sishida o'z aksini topmoqda: xalqaro tahliliy kompaniyalarning bahosiga ko'ra, 2025-yilda jahon organik oziq-ovqat bozori hajmi taxminan 224,7 milliard AQSH dollarini tashkil etgan bo'lib, 2026-yilga kelib 253,6 milliard dollarga yetishi, o'rtacha yillik o'sish sur'ati esa 11–13 foiz atrofida bo'lishi kutilmoqda. Bunda Yevropa mintaqasi jahon bozorining taxminan 13 foizini, ya'ni qariyb 100 milliard dollarlik ulushini egallab, yetakchi hudud hisoblanadi.

O'zbekiston iqtisodiyoti eksport tarkibini diversifikatsiya qilish, oltin va xomashyo mahsulotlariga bo'lgan bog'liqlikni kamaytirish hamda yuqori qo'shimcha qiymatga ega qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksportini kengaytirish vazifasini strategik ustuvorlik sifatida belgilagan. Mamlakatning quyoshli iqlimi, an'anaviy tabiiy quritish texnologiyalari va ko'plab hududlarda kimyoviy o'g'it hamda pestitsidlardan minimal darajada foydalanish amaliyoti organik ishlab chiqarish uchun qulay tabiiy shart-sharoit yaratadi. Shu bilan birga, mavjud

salohiyat hozirgi kunga qadar to'liq amalga oshirilmagan: organik mahsulotlar eksporti umumiy qishloq xo'jaligi eksporti tarkibida nisbatan kichik ulushni tashkil etadi va asosan bir necha an'anaviy bozorlarga — Rossiya Federatsiyasi va Xitoyga — qaratilgan.

Ushbu maqolaning maqsadi — O'zbekistonda organik mahsulotlar ishlab chiqarish va eksport qilishning hozirgi holatini tahlil qilish, xalqaro bozorga, xususan, Yevropa Ittifoqi bozoriga chiqishdagi asosiy to'siqlarni aniqlash hamda ushbu sohani rivojlantirish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Organik qishloq xo'jaligi mavzusi xalqaro ilmiy adabiyotda keng yoritilgan. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti (FAO) tomonidan TCP/UZB/3501 loyihasi doirasida tayyorlangan «Organic Agriculture in Uzbekistan: Status, practices and prospects» nashri O'zbekistonda organik ishlab chiqarishning huquqi asoslari, amaliyoti va istiqbollarini birinchilardan bo'lib tizimli tarzda o'rgangan. Ushbu tadqiqotda 2016-yildanoq mamlakatda organik mayiz, organik o'rik va olxo'ri quritmasi hamda Yevropa Ittifoqining organik belgisi (leaf-logo) ostida sotiladigan organik bodom va pista ishlab chiqarilgani qayd etilgan.

Xalqaro Organik Qishloq Xo'jaligi Harakatlari Federatsiyasi (IFOAM – Organics International) tomonidan ishlab chiqilgan Organic Guarantee System va IFOAM Family of Standards tizimlari rivojlanayotgan mamlakatlar uchun sertifikatlash xarajatlarini kamaytirish maqsadida ishtirokchilik kafolat tizimi (Participatory Guarantee System, PGS) va guruh sertifikatlashni tavsiya etadi — bu, xususan, mayda fermer xo'jaliklari ustunlik qiladigan O'zbekiston sharoiti uchun dolzarbdir. IFOAM Euro-Asia mintaqaviy tuzilmasi tarkibiga O'zbekiston ham a'zo bo'lib kirgan.

Savdo va rivojlanish bo'yicha Birlashgan Millatlar Tashkiloti konferensiyasi (UNCTAD) tomonidan o'tkazilgan «Workshop on Fostering Integration of the Dried Fruits Value Chain of Uzbekistan into Regional and Global Value Chains» tadbiri doirasidagi tahliliy hisobotda O'zbekiston quruq meva eksportining tarkibi, dinamikasi va Yevropa Ittifoqi bozoriga kirish salohiyati batafsil yoritilgan. Yevropaga eksportni rivojlantirish markazi (CBI) tomonidan tayyorlangan bozor tahlillari esa Yevropa Ittifoqiga mayiz eksport qilishda uchraydigan sifat va xavfsizlik talablarini, jumladan, mikotoksinlar bo'yicha cheklovlarni yoritadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tavsiflovchi-tahliliy metod qo'llanilgan. Ma'lumotlar manbai sifatida O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining rasmiy tashqi savdo statistikasi, UNCTAD va FAO xalqaro tashkilotlarining tematik hisobotlari, xalqaro bozor tadqiqot kompaniyalarining (Fortune Business Insights, ResearchAndMarkets) sanoat hisobotlari, shuningdek, O'zbekistonning organik mahsulot ishlab chiqaruvchi va eksportchi kompaniyalari (masalan, «Sunny Fruit Production») faoliyati bo'yicha ochiq ma'lumotlardan foydalanilgan. Tahlil ikki bosqichda olib borildi: birinchi bosqichda jahon organik bozorining umumiy tendensiyalari va O'zbekiston qishloq xo'jaligi eksportining umumiy tarkibi o'rganildi; ikkinchi bosqichda esa organik mahsulotlar segmentiga xos bo'lgan dinamika, bozor geografiyasi va institutsional-huquqiy baza qiyosiy tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Jahon organik mahsulotlar bozorining holati va tendensiyalari

Jahon organik oziq-ovqat bozori sog'liqni saqlash ongi ortishi, ekologik barqarorlikka intilish va iste'molchilarning kimyoviy qo'shimchalarsiz mahsulotlarga bo'lgan talabi ortishi hisobiga barqaror o'sish dinamikasini namoyish etmoqda. Turli xalqaro tahliliy agentliklarning bahosiga ko'ra, bozor hajmi 2025-yilda 225–330 milliard AQSH dollari oralig'ida baholanib, 2033–2035-yillarga borib 600 milliard dollardan 1 trillion dollargacha yetishi mumkin, bu esa o'rtacha yillik 11–15 foizlik o'sish sur'atiga to'g'ri keladi. Yevropa Ittifoqi mintaqasi hozirgi kunda jahon organik oziq-ovqat bozorining yetakchi segmentlaridan biri bo'lib qolmoqda, bu esa O'zbekiston kabi eksportga yo'naltirilgan qishloq xo'jaligiga ega davlatlar uchun strategik ahamiyatga ega bozor imkoniyatini yaratadi.

1-jadvalda turli xalqaro tahliliy kompaniyalarning jahon organik oziq-ovqat bozori hajmi bo'yicha baholari keltirilgan (1-jadval).

1-jadval.

Jahon organik oziq-ovqat bozori hajmi va prognozi

Ko'rsatkich	Qiymat	Manba
Bozor hajmi, 2025-y.	224,7–255,3 mlrd. AQSH dollari	Fortune Business Insights; Precedence Research
Bozor hajmi, 2026-y. (prognoz)	253,6–286,5 mlrd. AQSH dollari	Fortune Business Insights; Towards FnB
Bozor hajmi, 2033–2035-y. (prognoz)	594 mlrd. – 1,05 trln. AQSH dollari	ResearchAndMarkets; Precedence Research
O'rtacha yillik o'sish sur'ati (CAGR)	11–15 foiz	Turli manbalar bo'yicha o'rtacha
Yevropaning jahon bozoridagi ulushi, 2025-y.	~13,1 foiz (~99,9 mlrd. dollar)	Fortune Business Insights

O'zbekistonda organik qishloq xo'jaligining huquqiy-institutsional asoslari

O'zbekistonda organik qishloq xo'jaligini rivojlantirish bo'yicha dastlabki tizimli qadam 2020-yilda Prezident farmoni bilan "O'zbekistonda organik qishloq xo'jaligi va organik oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarishni rivojlantirish konsepsiyasi" hamda uni amalga oshirish bo'yicha "Yo'l xaritasi"ning tasdiqlanishi bo'ldi. Ushbu farmonga ko'ra, Qishloq xo'jaligi vazirligi organik ishlab chiqarish va maqbul qishloq xo'jaligi amaliyoti (Global G.A.P.) sohasida faoliyatni muvofiqlashtiruvchi vakolatli davlat organi etib belgilandi, shuningdek 2020-yil 1-oktyabrga qadar "Organik qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirish to'g'risida"gi qonun loyihasini ishlab chiqish rejalashtirilgan edi. Farmonda muhim tamoyil sifatida organik qishloq xo'jaligiga o'tkazilgan yer uchastkalarida ekin turlarini joylashtirishga davlat aralashuviga yo'l qo'yilmasligi belgilangan.

Institutsional darajada O'zbekiston IFOAM Euro-Asia mintaqaviy tarmog'iga a'zo bo'lib, bu orqali milliy sertifikatlash organlari va trenerlarni tayyorlash, standartlarni xalqaro tizim bilan uyg'unlashtirish bo'yicha texnik yordam olish imkoniyatiga ega. Shu bilan birga, to'liq huquqiy bazaning — ya'ni organik mahsulotlar to'g'risidagi maxsus qonunning — hali qabul qilinmaganligi sohaning institutsional jihatdan tugallanmaganligidan dalolat beradi.

Organik eksport tarkibi va dinamikasi: quruq mevalar segmenti

O'zbekistonning organik eksportida eng katta va eng barqaror ulushni quruq mevalar, xususan mayiz, quritilgan o'rik va olxo'ri egallaydi. UNCTAD tahliliga ko'ra, mamlakat quruq meva eksporti qiymati 2017–2019-yillar mobaynida 99 million dollardan 145,4 million dollargacha, ya'ni 46,8 foizga o'sgan. Ushbu tarkibda mayiz (quritilgan uzum) yetakchi o'rinni egallab, 2019-yilda 104,6 million dollarlik hajmda eksport qilingan (umumiy quruq meva eksportining 71,9 foizi), bu ko'rsatkich O'zbekistonni dunyoda mayiz eksporti bo'yicha oltinchi o'ringa olib chiqqan. Quritilgan olxo'ri va o'rik mos ravishda 15,8 million va 11,2 million dollarni tashkil etib, uchala mahsulot birgalikda quruq meva eksportining 90,5 foizini tashkil etadi.

Organik segment bo'yicha FAO tadqiqotida qayd etilishicha, 2016-yildan boshlab mamlakatda organik mayiz, quritilgan olxo'ri va o'rik sanoat miqyosida ishlab chiqarilib, shuningdek organik bodom va pista Yevropa Ittifoqining rasmiy organik belgisi (yashil fonda barg tasviri) ostida Yevropa bozorida sotilmoqda. Xususiyl sektorida "Sunny Fruit Production" kabi kompaniyalar o'zlarini O'zbekistondagi organik mahsulot yetkazib beruvchi yetakchi va deyarli yagona ixtisoslashgan eksportchi sifatida taqdim etib, Yevropa Ittifoqi, AQSH va Isroil bozorlariga Yevropa hamda xalqaro sertifikatlash talablariga muvofiq organik quritilgan o'rik, mayiz, bodom va uzum bargi eksport qilmoqda.

2-jadvalda O'zbekiston quruq meva eksportining 2017–2019-yillardagi umumiy dinamikasi (2-jadval), 3-jadvalda esa 2019-yil holatiga ko'ra uning mahsulot turlari bo'yicha tarkibi keltirilgan (3-jadval).

2-jadval.

O'zbekiston quruq meva eksportining umumiy dinamikasi

Yil	Eksport qiymati (mln. AQSH dollari)	Izoh
2017	99,0	Boshlang'ich davr
2019	145,4	2017-yilga nisbatan +46,8 foiz o'sish

3-jadval.

O'zbekiston quruq meva eksportining mahsulot turlari bo'yicha tarkibi (2019-y.)

Mahsulot turi	Qiymati (mln. AQSH dollari)	Umumiy eksportdagi ulushi (%)
Mayiz (quritilgan uzum)	104,6	71,9
Quritilgan olxo'ri	15,8	10,9
Quritilgan o'rik	11,2	7,7
Boshqa quruq mevalar	13,8	9,5
Jami	145,4	100,0

Organik paxta va to'qimachilik yo'nalishi

Paxta-to'qimachilik majmuasi O'zbekiston eksportining an'anaviy ustuni hisoblanadi, biroq so'nggi yillarda ushbu sohada ham organik va barqaror ishlab chiqarish sertifikatlariga o'tish tendensiyasi kuzatilmoqda. AQSH Qishloq xo'jaligi vazirligining Toshkentdagi qishloq xo'jaligi attachasi hisobotlariga ko'ra, O'zbekistonda organik paxta birinchi marta 2019-yilda yetishtirilib, Yevropa sertifikatlash kompaniyasi tomonidan tasdiqlangan. 2024-yilga kelib davlat va «Better Cotton Initiative» (BCI) o'rtasidagi hamkorlik yangi bosqichga o'tdi: davlat tomonidan paxta yetishtiruvchi xo'jaliklar uchun BCI sertifikatlash xarajatlarini qoplash mexanizmi joriy etilib, 2024-yilda 50 ming gektar maydon BCI standartlari bo'yicha sertifikatlashtirildi. Shu bilan birga, paxta va to'qimachilik mahsulotlarini AQSH hamda Yaponiya bozorlarida organik sifatida sertifikatlashtirish bo'yicha ishlar davom etmoqda. Prezident farmoniga ko'ra, 2028-yilga qadar to'qimachilik eksportini 3 milliard dollardan 7 milliard dollargacha oshirish, shu jumladan Yevropa Ittifoqi va AQSH bozorlariga 500 million dollarlik yetkazib berishni ta'minlash rejalashtirilgan — bu esa barqaror va organik sertifikatlashtirilgan mahsulotlarning ulushini oshirishni taqozo etadi.

Asosiy eksport bozorlari geografiyasi va Yevropa Ittifoqi bozoriga kirish muammosi

Tahlil shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston quruq meva eksportining asosiy qismi an'anaviy ravishda Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi mamlakatlariga, xususan, Rossiya Federatsiyasiga, shuningdek, mayiz eksportida Xitoy bozoriga yo'naltirilgan. Shu bilan birga, UNCTAD ma'lumotlariga ko'ra, 2019-yilda Yevropa Ittifoqi jahon quruq meva importining 47,7 foizini tashkil etgan. Bu ko'rsatkich Yevropa bozorining quruq meva mahsulotlari uchun muhim va keng istiqbolli bozor ekanini ko'rsatadi. Mazkur holat O'zbekiston uchun eksport geografiyasini diversifikatsiya qilish, Yevropa bozoriga kirish imkoniyatlarini kengaytirish hamda quruq meva eksportining hajmi va raqobatbardoshligini oshirish uchun muhim imkoniyatlar mavjudligini anglatadi.

Qiziqarli holat sifatida shuni ta'kidlash mumkinki, Turkiyada hosil yetishmovchiligi yuzaga kelgan davrlarda Yevropa Ittifoqi importchilari muqobil manba sifatida O'zbekiston va Xitoyga murojaat qilib, natijada Yevropaning O'zbekistondan quritilgan o'rik importi qariyb 130 foizga oshgan holatlar qayd etilgan. Bu holat, bir tomondan, O'zbekiston mahsulotining Yevropa bozoriga texnik jihatdan mos kelishini tasdiqlasa, ikkinchi tomondan, mamlakatning ushbu bozordagi mavqei barqaror ustunlikka emas, balki raqobatchilardagi vaqtinchalik yetishmovchilikka bog'liq ekanligini ko'rsatadi — bu esa strategik jihatdan zaif pozitsiya hisoblanadi. Shuningdek, Polshadagi yirik logistika markazlari orqali O'zbekistondan organik quruq meva mahsulotlarining ulgurji yetkazib berilishi kuchayib borayotgani Yevropa bozoriga bilvosita, distribyutorlar orqali kirish amaliyoti kengayib borayotganidan dalolat beradi.

Sohadagi asosiy muammo va cheklovlar

Tahlil natijalariga ko'ra, O'zbekistonning organik mahsulotlar eksportini xalqaro, ayniqsa Yevropa Ittifoqi bozoriga kengaytirishida bir qator institutsional va texnik to'siqlar mavjud:

— Sifat va xavfsizlik talablariga muvofiqlik muammosi. Yevropaga eksport qilinuvchi mayiz partiyalarida ohratoksin A mikotoksini aniqlanishi sabab bo'lgan chegarada rad etish holatlari Turkiya bilan bir qatorda O'zbekistondan yetkazib berilgan mahsulotlarda ham ko'p qayd etilgan (Yevropa Ittifoqining ruxsat etilgan chegara darajasi — 10 mkg/kg). Bu, birinchi navbatda, quritish va saqlash infratuzilmasidagi zamonaviy nazorat tizimlarining yetishmasligi bilan bog'liq.

— Bozor konsentratsiyasi va diversifikatsiya darajasining pastligi. Eksportning asosiy qismi bir necha an'anaviy bozorga (MDH, Xitoy) to'planganligi tashqi bozor konyunkturasi o'zgarishlariga nisbatan yuqori zaiflikni yuzaga keltiradi.

— Mayda fermer xo'jaliklarining ustunligi va sertifikatlash xarajatlarining yuqoriligi. Uchinchi tomon xalqaro sertifikatlash tashkilotlari xizmatlari qimmat bo'lib, bu mayda va o'rta fermer xo'jaliklari uchun moliyaviy to'siq yaratadi — IFOAM tomonidan tavsiya etilgan ishtirokchilik kafolat tizimlari (PGS) va guruh sertifikatlash amaliyoti hali yetarlicha keng joriy etilmagan.

— Qayta ishlash va izlanuvchanlik (traceability) infratuzilmasining rivojlanmaganligi. Xomashyoni birlamchi qayta ishlash va qadoqlashning zamonaviy standartlarga to'liq javob bermasligi qo'shimcha qiymatni mahalliy

darajada shakllantirish imkoniyatini cheklaydi.

— Huquqiy bazaning tugallanmaganligi. 2020-yilgi konsepsiya va yo'l xaritasidan so'ng organik mahsulotlar to'g'risidagi maxsus qonunning hali qabul qilinmaganligi xalqaro hamkorlar va investorlar uchun huquqiy noaniqlik yuzaga keltiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tahlil shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston tabiiy-iqlim sharoiti, an'anaviy quritish texnologiyalari va boy agrar merosi tufayli organik mahsulotlar ishlab chiqarish va eksport qilish bo'yicha sezilarli salohiyatga ega. Ayniqsa quruq mevalar (mayiz, o'rik, olxo'ri) va yong'oq mevalar (bodom, pista) segmentida mamlakat allaqachon xalqaro miqyosda tan olingan pozitsiyaga ega, organik paxta va to'qimachilik yo'nalishida esa dastlabki, ammo istiqbolli qadamlar qo'yilgan. Shunga qaramay, mavjud salohiyat to'liq amalga oshirilmagan: eksport bir necha an'anaviy bozorga qaram bo'lib qolmoqda, jahon bozorining eng yirik segmenti — Yevropa Ittifoqi — bilan hamkorlik salohiyatdan ancha past darajada.

Yuqoridagi tahlil asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

— 2020-yilgi konsepsiya va yo'l xaritasi asosida "Organik qishloq xo'jaligi mahsulotlari to'g'risida"gi qonunni yakunlab, qabul qilish va shu orqali sohaning huquqiy bazasini mustahkamlash;

— Paxta sohasida joriy etilgan BCI sertifikatlash xarajatlarini davlat tomonidan qoplash tajribasini boshqa organik mahsulot guruhlariga (quruq meva, yong'oq mevalar)ga ham tatbiq etish;

— Mayda va o'rta fermer xo'jaliklari uchun IFOAM tomonidan tavsiya etilgan ishtirokchilik kafolat tizimi (PGS) va guruh sertifikatlashni keng joriy etish orqali sertifikatlash xarajatlarini kamaytirish;

— Mikotoksin va boshqa xavfsizlik ko'rsatkichlari bo'yicha zamonaviy laboratoriya nazorati tizimini rivojlantirish, bu orqali Yevropa Ittifoqi chegarasida rad etish holatlarini kamaytirish;

— Eksport geografiasini diversifikatsiya qilish maqsadida Yevropa Ittifoqi bilan mavjud tarif imtiyozlaridan (GSP+ tizimi) faol foydalanish, shuningdek Anuga, Biofach kabi xalqaro ixtisoslashgan ko'rgazmalarda milliy organik brendni faol targ'ib qilish;

— Birlamchi qayta ishlash va qadoqlash infratuzilmasini modernizatsiya qilish orqali xomashyo eksportidan tayyor, yuqori qo'shimcha qiymatga ega organik mahsulot eksportiga o'tishni rag'batlantirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. FAO. Organic Agriculture in Uzbekistan: Status, practices and prospects. TCP/UZB/3501 loyihasi doirasida tayyorlangan. Food and Agriculture Organization of the United Nations.

2. UNCTAD. Workshop on Fostering Integration of the Dried Fruits Value Chain of Uzbekistan into Regional and Global Value Chains. UN Trade and Development.

3. CBI (Centre for the Promotion of Imports from developing countries). Entering the European market for dried grapes. Market Information.

4. IFOAM – Organics International. Standards & Certification: Organic Guarantee System; IFOAM Euro-Asia regional body materiallari.

5. Fortune Business Insights. Organic Foods Market Size, Share, Growth & Forecast, 2034.

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yildagi "O'zbekistonda organik qishloq xo'jaligi va organik oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarishni rivojlantirish konsepsiyasi"ni tasdiqlash to'g'risida"gi farmoni. Gazeta.uz sharhi asosida.

7. USDA Foreign Agricultural Service. Cotton and Products Annual / Cotton and Products Update (Tashkent, Uzbekistan). GAIN Report.

8. Just-Style. New Uzbekistan fund will cover cotton sector BCI certification costs (2025).

9. UzDaily. Uzbekistan's textile sector: A Giant in the making (2025).

10. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Tashqi savdo aylanmasi bo'yicha rasmiy statistik ma'lumotlar (stat.uz).

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100